

פרוטוקול מס' 109

מישיבת ועדה שירותים ציבוריים
יום א', כ"ט בסיוון תשל"ה, 8 ביוני 1975, שעה 11.00

נ כ ח ר:

חברי הוועדה:
ה. גרוסמן - היו"ר
ה. זיידל
י. בארי
מ. ידיד
ל. דיציאן

מוזמנים:
א. לנגרמן - סמנכ"ל משרד הסעד
א. בריק - משרד הסעד
מר וינר - מנהל "משען"
מר יעקובי - מנהל מוסד "בית-אפל"

מזכירת הוועדה:
ש. כרם
ר. שולביץ

ר ש פ ה:
מזל כהן

סדר היום: פקוח על מעונות

היו"ר ח. גרוסמן:

אני פותחת את הישיבה.

פקוח על מעונות

אנחנו מתקרבים לסיכום של שלושה נושאים. בשני נושאים, אנחנו למעשה גמרנו את הדיונים ורק צריך להכין סיכומים. זה בענין הסמים, הצעה לסדר היום של חה"כ דיציאן וחה"כ בארי, ובענין בתי מעצר לקטינים, הצעה לסדר-היום של חה"כ זיידל. הגיע אלינו גם החומר של המשטרה, אפשר להתחיל להכין את הסיכומים.

היום אנחנו דנים בהצעה לסדר-היום נתיבות של הוועדה בענין הפיקוח על המעונות. הנושא התעורר בעקבות פרשה אחת, אולי חריגה, ודווקא הפרשה הייתה במוסד של משען שידוע כמוסד טוב ומוצלח מאד, ושמענו ממשרד הסעד, שדווקא על המוסדות של משען, המשרד לא מרבה לפקח, מתוך ידיעה שאין צורך. אלה מוסדות, אולי הטובים ביותר שישנם לילדים.

אנחנו עומדים לפני סיכום הנושא וחשבנו לנכון להזמין גם את מנהל משען מר וינר ומנהל "בית אפל", כדי לדעת, לא רק על המקרה החריג, אלא על כל הענין בתחום מעונות הילדים. כמובן, שאנחנו רוצים לשמוע פרטים איך קרה המקרה המצער בבית-אפל.

חרשו לי למסור את רשות הדיבור למר וינר וחה"כ למר יעקובי, מנהל בית-אפל.

מר וינר: אני שמח שיש לי הזדמנות שניה להופיע בפני הוועדה המכובדת. פעם אחת בענין בית אבות, והפעם בענין מוסדות הילדים שלנו.

בתחילת דברי, אני חייב לומר, אשר לתקריט, או לפרשה, אין ספק שנכשלנו, וזה כשלון לא קל, ואנחנו מודרכים להמשיך בעבודתנו הקדושה הזאת שעוסקים בה, עם כל הפרשה הזאת. על הפרשה יספר מנהל המוסד, אשר הוא עצמו עובד במוסד מאז הקמתו, זה 22 שנה.

בדרך כלל אפשר לשאול איך מגיע משען למוסדות ילדים. אנחנו, כ-30 שנה, עבדנו במלחמת העולם השנייה, שנשארו לא מעט ילדים בלי חסות, ומשען כמו שהמיד, מטפל בבעיות של מצוקה זמנית, מוסדות הילדים שנשארו במלחמת העולם בלי חסות פנו למשען. זוכר אני שקבלנו לטיפולנו את המוסדות שנעזבו ע"י המנהלים בשבדן, בכפר-סבא, רעננה והרצליה. שם הקימו יהודים פרטיים מוסדות אלה והם עזבו אותם מחוסר תקציב, וכך נכנסנו לענין מוסדות אלה. אחד המוסדות נשאר עד היום וזה מוסד עלצמים בכפר סבא. מאז ועד היום גידל המוסד דורות ומחזוריים.

מעלומים התחלנו את המסגרת למוסד שני "אונים" בכפר סבא ועוד מוסד בקריית טבעון על-יד חיפה.

היו"ר ח. גרוסמן: כמה ילדים ישנם בכפר סבא?

מר וינר: בעלומים ישנם 180 ילד, עכשו הוספנו ויהיו יותר ילדים. באונים כ-450 ילד. בקריית טבעון, בית-אפל בגן יבנה, כרמית בירושלים - כל המוסדות האלה קולטים כ-1,300 ילדים ויותר.

מה הם סוגי המוסדות האלה? בדרך כלל, המוסדות שלנו עוברים כל כמה שנים, לא רק שיפוצים ושינויים במבנים, אלא גם באוכלוסייה של המוסדות האלה. מוסד אונים היה מיועד בשביל ילדי עליית הנוער. זה שבע שנים הפכנו את אונים למוסד שקולט את הנוער השולי שנושר מבתי ספר תיכוניים, אינו עובד ואינו לומד.

ביחד עם משרד העבודה ומשרד הבטחון, יותר נכון, עם הצבא, פתחנו שתי פנימיות בשביל נוער כזה אשר לומדים את המקצועות הנחוצים לצבא. הנערים והנערות לומדים את המקצוע במשך שנה ורבע, מתגייסים לצבא וממשיכים באותו מקצוע בצבא, ואחרי שלש שנים, או שהם מתגייסים לצבא קבע, או שיוצאים כבעלי מקצוע מעולים בחיים האזרחיים. המקצועות נקבעים ע"י הצבא וזה משחרע על 14 מקצועות, מטבחות, מכונאות, אלקטרוניקה ועוד.

בשני המוסדות האלה: אונגים בכפר-סמא ובקרית טבעון ביחד נמצאים כ-650 נערים. במאמר מוסגר אוכל לומר, כאשר הבאנו את הנוער, פחדנו מי יודע מה הנוער יעשה במקומות האלה. הנוער הזה, כאשר נותנים לו מה שנחוץ, גם מבחינה חינוכית ומבחינת השלמת החינוך בשעות הפנאי, לומד מקצוע ומקבל את הטיפול היום-יומי, הנוער הזה כלל וכלל אינו נוער שולי, אף-על-פי שאחוז מסויים מן הנוער הזה מגיע למוסד אחרי שיש לו תיקים במשטרה. מתברר שהנוער הזה, בטיפול ובפיקוח מחאים, הופך להיות קונסטרוקטיבי ומועיל.

וזה מגיל?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר: 16½ עד 18. שם יום העבודה מחולק לשניים. עובדים ולומדים שמונה שעות, כאשר ארבע שעות מיועד לחלק העיוני וארבע שעות במקצוע.

מי מפנה אותם?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר: לשכות העבודה ובאמצעות משרד העבודה. עלומים וגן יבנה קולטים ילדים אך ורק של משרד הסעד. המוסד החמישי בירושלים "כרמית" קולט שני סוגים של ילדים. כאשר הם בגיל חינוך חובה, משרד הסעד מפנה אותם, ובעיקר ילדים הסובלים ממחלות אסמה ו-200 נערים שהם מחוננים מהספר ומעירות הפיתוח, אשר לומדים בבית-ספר תיכון של משרד החינוך ונמצאים בפנימיה.

הם מופנים ע"י משרד החינוך?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר: כן. קודם נערים אלה למדו לימודים עיוניים ועכשו רובם לומדים בבתי-ספר תיכוניים-מקצועיים. עלי לציין, שפרט לשלושה סוגי הילדים: המחוננים, הילדים הסעונים טיפול וטיפול של אונגים וקרית טבעון - הילדים של גן יבנה ועלומים אינם לומדים בפנימיה, אלא בבתי-ספר של המקום.

אלו ילדים יש בגן יבנה?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר: הילדים שנמצאים בעלומים, גן יבנה ו-70 ילד בכרמיה, הם כולם בגיל

בית-ספר עממי. 99% מילדים אלה, הלשכה הסוציאלית ומשרד הסעד קבעו שהם לא יכולים להמצא בחיק המשפחה, קודם כל מסיבה סוציאלית, ואז משרד הסעד ממליץ לקבל ילדים אלה. כדי לקלוט את הילדים האלה ולהביא אותם למצב מחוקן, החלטנו שהילדים האלה מוכרחים להיות מעורבים בחיי הילדים בבית-ספר בגיל במקום, כדי שלא להדביק להם בגלל ילד מוסדות. אנחנו משתדלים ככל האפשר במוסדות האלה לתת להם תנאים חידומים לאלה של הילד בבית, ואני אדגים. במבנים אנחנו מאכלסים מכסימום ארבעה ילדים בחדר או ששה ילדים כאשר החדר די גדול. משתדלים שלא יהיה להם לבוש אחיד. במוסדות האלה יצרנו דברים טכניים שילדים במוסד לא יקנאו בילדים מבחוץ, אלא ילדי המושב או העיר יבואו לבלות ולשחק עם ילדים במוסדות. בכל מוסד יש קולנוע, ספרייה ומגוון ספורט לפי גילם, גם בריכת שחיה. יצרנו את האלמנטים שעוזרים להשלמת החינוך במוסד והייתי אומר, בלי חסכון בהשקעה ובאחזקה.

המוסדות הם דו-מיני?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר:

כן. במשך שנתיים, במוסד אוניס
היו רק בנים. מאז הססנו אם להביא
לשם בנות. אולם כאשר התחלנו להביא לשם 50 בנות, מתוך 450 בנים, אנחנו
השקענו כרבע מליון לירות לשני דברים: תאורת לילה בכל המקומות,
והבאנו בנות אשר עולות בהתפתחות מבחינת ידיעות ומבחינת שכלית על
הבנים. מאותו היום שהבאנו את הבנות, כל הבנים שהיו במוסד התחילו
להתגלח אחרת, להתלבש ולהופיע אחרת במוסד, כי כל אחד רצה למצוא חן
בעיני החברה שלו. זאת השנה השלישית שקיים מוסד משנה המיניס,
והתוצאות חיוביות בהחלט. ביקרו שם שר העבודה ואנשי בטחון והם מרוצים
מאד.

באיזה מקצוע לומדות הבנות?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר:

דווקא באלקטרוניקה.

מ. ידיד:

איך מתגברים על זה, שהבנים
ברמת חינוך נמוכה?

מר וינר:

הבנים צריכים להתגבר. כדי לעודד
את הבנים האלה, הנהגנו לבוש אחיד.
כולם רוצים לבוש הדומה ללבוש הצבאי. נער או נערה שמצטיינים, מקבלים
מתנה מהמוסד. עשינו כיתות הורים לפי התפתחותם בידיעות. ישנם בנים
שמתקשים במקצוע מסויים, ישנן קבוצות עם גורמים שמקדמים אותם בלמודים.
כל המסיבוב נערכות ביחד עם המדריכים, המורים, באותם ימים. התוצאות
הן חיוביות בהחלט, כדי כך שעומדים בטבעון להרחיב את המוסד
מ-170 נערים לעוד 150 נערים. בקרית טבעון, אין עדיין נערות.

ילד המגיע אלינו למוסד, ואני
מדבר על ילדים קטנים, בגיל בית-ספר עממי, הוא נשלח ע"י עובד סוציאלי,
קרי משרד הסעד. ברגע שהוא מגיע אלינו הוא נמצא בפיקוח ובקשר מתמיד
עם העובד הסוציאלי. נוסף לעובד הסוציאלי המקומי, יש פיקוח די רצוף,
בשנה האחרונה דווקא נחלש, מטעם משרד הסעד. באותו מוסד של גן יבנה,
בשנה הקודמת ישב פסיכולוג מטעם משרד הסעד שנה שלמה. בשנה הזאת אין איש.
אין ספק, כאשר אין איש כזה, המוסד לא במעט טובל.

אין שם פסיכולוג?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר:

השנה לא. בעלומים ובכרמית יש.

הילד נמצא קודם בפיקוח של עובד
סוציאלי ומפקחים, אח"כ נמצא בפיקוח ובטיפול של המורים בכחה, ולכן
יש לא מעט ויכוחים עם המורים ומנהלי בתי-הספר במקום. בית-הספר במקום
לא להוט לקבל את הילדים האלה. בשנים שהיתה עליה גדולה היו כל הילדים
שווים. כיום, לא. המדריכים שלנו עומדים בקשר מתמיד עם המורים
בכחות האלה.

אתה אומר דבר חמור. מה זאת אומרת,
לא להוט? יש חוק חינוך חובה.

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר:

אין ספק שילדים כמו אלה המגיעים
אלינו יש גם בכפר סבא. אולם המורה
או המנהל רואה שהוא צריך קצת לסבול מילד כזה, זה טבעי. אם הוא מקבל
בכחה 5-10 ילדים מהמוסד, וכולם ילדים, עם כל החיוב בעבודה הזאת,
כל ילד עם בעיותיו - המורים אינם להוטים כל כך לקבל אותם.
זלא מעט אנחנו נמצאים בדילמה קשה. ועד ההורים של בית הספר עם המורים
יוצרים חזית אחת. לכן, אנחנו משתדלים בכל כוחנו שהילד יתקדם בלימודים,
ויש שיעורי עזר בתוך המוסד. אנחנו משתדלים שהילד שלנו לא יופלה לרעה
מכל הבחינות, אם זה בהכנת שיעורים, לבוש וכדומה. יש לנו די קשיים
בענין זה. משרד הסעד יודע את זה. יש כל מיני תשלומים בבתי-ספר, שילד

מר וינר:

בבית קוננו, ספרים. אנחנו משתדלים שלילדים שלנו יהיו ספרים לפני כולם, שלא יפגישו בלימודים, ולא ספרים משומשים אנחנו קונים להם, אלא ספר חדש. מכשיר כתיבה - כאשר מורה מודיע להביא אותם, הראשונים הם הילדים שלנו. זה הרבה השקעה, הרבה כסף, עמל וכאב ראש, אולם מקבלים את הדבר הזה בנחת, כי יודעים שזאת עבודת קודש.

הבעיה החמורה היא דווקא ההורים של הילדים שלנו. חרשו לי לספר לכם איך מטפלים בבעיה זאת. קודם כל יש לנו פגישות קבועות עם ההורים. יש הורים, שמבחינה סוציאלית הילד לא יכול להשאר בבית. אולם ישנם הורים שאין לנו עניין להפגש איתם בצוותא עם הורים אחרים ואתן דוגמאות.

אנחנו היינו מעוניינים שהאבא של הילד יבקר את הילד, אבל הוא יושב בבית-סוהר. התקשרנו לבית הסוהר ובקשנו שיאפשר לאבא לבוא לכמה שעות לבקר את הילד, אולם התנינו תנאי, שהמלווה יבוא בבגדים אזרחיים-שזה יראה כאילו הוא חבב שלו ולא שוטר והשגנו את זה. לא רצינו שאבריו במוסד ידעו איפה האבא נמצא. או אמא חולת-נפש, והילד מתגעגע אליה. אנחנו מעוניינים שהאמא תבקר אותו. אנחנו מתקשרים לבית החולים, האמא מקבלת זריקת הרגעה, היא באה עם אחות חברה ומבקרת את הילד.

מה לעשות עם אמא שהיא דווקא מגיעה מלובשת ומפורכטת עם טקסי של מישחו, ואין לנו עניין שאמא כזאת תכנס למוסד, כי מחר כל הילדים ירדו לחייו? אז אנחנו קובעים שחבוא מלובשת כבן אדם ובצורה סבירה, ואת זה שהיא באה אתו אנחנו מבקשים ממנה להשאר הרחק מן המוסד.

נתתי לכם את הדוגמאות האלה, כדי להראות לכם עד כמה הדאגה שלנו גדולה, בכדי להביא את הילד למצב שלם ולהקנות לו חיים תקינים. ישנם ילדים המגיעים אלינו אשר לא יודעים כיצד לאכול, לא יודעים להחזיק סכין ומזלג. אנחנו מוציאים הרבה כסף, כדי שילד ידע שיש שתי צלחות ושלחך האוכל לא נכנסים בגופיה. הדאגה שלנו היא, להוציא ילד שלם, כי אלינו מגיעים ילדים כל אחד ואחד עם חריץ בנפשו. כאשר אני קורא בעתון שבאיזה מקום מישחו רצח את חברו, אני כבר יודע, אם הוא אב למשפחה, הילדים יגיעו אלינו. אם אתם זוכרים, לפני 3-4 שנים, אמא אחת הרגה ושחטה שני ילדים ונשארה רק ילדה אחת. את הילדה הביאו אלינו. שלושה חדשים הילדה לא ישנה במיטה בחדרה אלא מתחת למיטה. לקח לנו זמן רב בכדי להשכיח מן הילדה את הסיוט שהיא ראתה איך האמא הרגה את אחיה.

בעצם אפשר לשאול, מה למשען ולמוסדות ילדים? אנחנו עוסקים בבתי אבות. בערך 40 אלף איש מקבלים סיוע ועזרה ממשען. אם בחרנו בדרך לעזור לזולת, אז כאשר המצב הסוציאלי מעיק הן על ילדים והן על קשגשים, אנחנו אומרים, זה שייך לנו, ולכן את המוסדות שלנו אנחנו מפתחים, מרחיבים ומשפצים. אנחנו בונים בריכת שחיה לילדים במוסד, בכדי שילדים מן החוץ יבואו להתרחץ אצלנו בבריכה. כל מה שאנחנו עושים, למען הילד עושים. ברור, כאשר קורית תקריח כזאת, שפעם אחת במשך 22 שנה נכשלים, זה מכאיב מאד. ועוד יותר פוגע בנו כאשר אנחנו יודעים שזה לא צריך לקרות, אולם זה קרה. זה מקרה יחידי, אני מקווה שגם יהיה האחרון.

אני רוצה לומר משהו על המדריכים במשרד הסעד. מדרך כלל, מדריכים זמטפלות טובים, בעלי סמכות, בעלי תעודות אינם רוצים ואינם נוהרים לפנימיות. בפנימיה אדם צריך לעבוד הרבה שעות ובעיקר בשעות הקשות, בשעות אחה"צ, שבתות וחגים, כי הפנימיה פתוחה כל ימות השבוע.

מה אתם עושים בחופשות?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר:
אנחנו משתדלים, שילדים המסוגלים להמצא בבית, יהיו בבית חודש או חודשיים. אלה שלא יכולים, מחזיקים אותם במוסד אחר כדי להחליף להם את דלת אמותיהם, כאילו הם נמצאים בהבראה. אנחנו עושים דבר כזה בימי הפסח. ישנם ילדים, שאפילו בחג הפסח אין להם לאן ללכת, ואז מחזיקים אותם במוסד אחר.

בקשר למשרד הסעד - למשרד הסעד יש לנו טענה, אולי הטענה היא לא רק למשרד הסעד לממשלה. המחיר שאנחנו מקבלים על אחזקת ילד, אינו מאפשר אחזקה בצורה כפי שאני תארתי כאן.

כמה אתם מקבלים?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר:
אנחנו מקבלים, כאילו 75% מהעלות. בעצם זה 50%-50% אנחנו מוציאים. זה כ-400 וכמה עשרות לירות. ילד עולה כאלף לירות. אלא מה, אנחנו משתדלים חלק מההוצאות השוטפות לא להעמיס על אחזקת הילד. כאשר קונים ציוד חדש למוסד, אנחנו לא מטילים את זה על אחזקה יום-יומית. למשל, לפני זמן מה החלפנו את כל המזרונים שלנו למזרוני גומאוויר. אנחנו לא העמסנו את זה על אחזקה, אלא על השקעה ובהשקעה משרד הסעד אינו משתתף.

משרד החינוך משתתף?

מ. ידיד:

מר וינר:
שום דבר, פרט לחינוך חובה. נדמה לי, אם איני טועה ואשמח אם יתקנו אותי, שהמוסדות שלנו די מקופחים. לדוגמא, הלבשת ילדים לפני שנה הודיע משרד הסעד בשם שר הסעד, מה שתקבלו השתתפות בעד הלבשה, זה יכסה גם בעד השנה הזאת שמסתיימת עכשו. אני שואל - מה עשינו במשך השנה הזאת, האם שלחנו את הילדים בלי מגפיים לבית-הספר?! אינני יודע מדוע משרד הסעד צריך, את המוסדות האלה, ששם נמצאים ילדים די מקופחים, להפלות לרעה לגבי מוסדות אחרים?

מה עם מענק לתלמיד?

היו"ר ח. גרוסמן:

מר וינר:
לא מקבלים. אני חושב שבחקציב של משרד הסעד אפשר היה ליצור חקציב מתאים, כדי לא לתת לנו הרגשה שאנחנו יתומים. אני חושב, שגם בזה, שמסאירים מוסד שנה שלמה בלי פקוח של עובד סוציאלי או פסיכולוג, זה גם כן לא עוזר לשבחו של המוסד.

בקשר למה שקרה, אני אאפשר

למר יעקובי לומר את דבריו, כי הוא נפגע מאד ממה שקרה.

מר יעקובי:
למעשה, לאחר ההסבר המקיף של מר וינר לא נשאר לי אלא להתייחס

לעצם המקרה הטרגי. גן יבנה נמצא בדרום. אמנם במרכז הארץ, אבל ביחד עם זאת הוא ישוב לא מפותח, ולכן, כנראה, שזאת אחת הסיבות שקשה לנו למצוא את העובדים הרצויים. זה שנים שאנחנו סובלים מחוסר עובדים. במקרה אחרון, פרסמנו מודעה בעתונות והנה מופיע בחור, עושה רושם די טוב. הוא מתחיל לספר סיפור שלם: אני חושב כפר-אתא. אחד האחים שלי נספה בצוללת דקר שטבעה. אח שני נשרף באחד הטנקים במלחמת יום הכפורים. אני כשלעצמי נפצעתי ביום כפור ועברתי נתוח בעין. הוא מציג לי תעודת מלואים. אני שואל אותו: אולי יש לך מכרים שמכירים אותך? אז הוא מצביע על משפחה מסויימת ברחובות, שהם במקרה ידידים טובים שלי ואני מכיר אותם הרבה שנים. האב נהג באגד. אני שואל אותו: איך אתה מגיע למשפחה הזאת בכלל?

מר יעקובי:

אז פה יש סיפור נוסף: הוא עבד שנה ככה עזר בבית-החולים רמב"ם בחיפה. אחת הבנות של המשפחה נפגעה בתאונת דרכים וכתוצאה מזה קטעו לה רגל, והוא טיפל בה כמעט שנה. המשפחה התיידדה איתו כל כך עד שהוא נהיה כבן בית שלהם. הוא אומר, שהיה מדריך לספורט בצבא. אמרתי לו, שאנחנו מוכנים לקבל אותו, ואני שמחתי שלפחות מכל הפרסומים שפרסמנו בעתונות, הופיע אחד. אמרתי לו שאנחנו מקבלים אותו לתקופת נסיון של מספר חדשים. אני יכול לומר לכם, אולי זה קצת מוזר לומר את הדבר הזה אחרי כל המקרה הזה, אני מאחל לי, במידה ואקבל מדריכים, שיהיו מדריכים כל כך טובים ומסורים לילדים כמותו. הוא היה הולך אחרי כמו ילד, ולא מתחשב בשעות העבודה. אני לא צריך לספר לכם ששעות עבודה כמעט ולא קיימות אצלנו.

כאשר נודע לי ברמז שקיים דבר כזה, אני מיד הזמנתי שני ילדים למשרד ושאלתי אותם מספר שאלות. לאחר מכן צלצלתי בטלפון למפקחת של משרד הסעד, זה היה בשבת, ושאלתי אותה מה לעשות. היא אמרה לי: תחכה עד מחר בבוקר. אח"כ קבלתי הודעה טלפונית, שאמסור את המקרה הזה מיד למשרה, ולהודיע למשרה, שבשום אופן לא לחקור את הילדים. למחרת בבוקר מסרנו את העניין למשרה. שאלתי במקרה זה, מי צריך לחקור את הילדים. הפנו אותי לגב' קרמר ברחובות שהיא מטפלת בעניין זה מטעם המשרה. אני בעצמי נסעתי בשעה 8.00 בערב אליה הביתה. לאחר שחקרה את שני הילדים היא אמרה לי: יש מקום למעצר. מיד הודענו למשרה והם תפסו את המדריך. לאחר מכן קבלתי הודעה מבית-החולים באר-יעקב שאבוא לשיחה עם הפסיכיאטרית. ספרתי להם את כל הסיפור. במקרה זה באו גם כמה סטודנטים לשמוע את הפרשה. הפסיכיאטרית התפלאה שאני מדבר כל כך טוב על המדריך. אמרתי לה, שאנחנו צריכים לחלק את המקרה לשניים, בעבודה הוא היה טוב, ומה שקרה, קרה. כאשר שוחחתי איתו בבאר-יעקב, שאלתי אותו: מה קרה איתך? הוא ענה לי: אני יודע, ואני מצטער מאד על מה שקרה. בא לי דחף כזה, שלא יכולתי להתגבר עליו, ואני מצטער צער רב.

אני מוכרח לציין, שהפרסומים בעתונות על המקרה הזה ניתנו בצורה מאד לא יפה ולא משקפת את המציאות, מפני שבחקירות המשרה לא היו איומים בסכין וכל מה שספרו.

כאשר המדריך עבד אצלנו, הוא קיבל צו גיוס למילואים ל-30 יום. אני בעצמי התקשרתי עם היחידה שלו ובקשתי שידחו לו את המילואים לתקופת הקיץ. קבלתי חשובה, שדוחים את הפניה שלנו היות וכל הגדוד יוצא למילואים. נשאלת שאלה, אם להתייחס לכל העבירות הקודמות שלו, איך מגיע אדם כזה למילואים בדרגת סמל? ועוד מה, הוא סיפר לי בהתייעצות האחרונה, שהוא עבר קורס הכנה לקצינים. זאת שאלה שלא נשאלה בעתונות ואף אחד לא מדבר על כל העניין הזה.

אני מצטער צער רב על מה שקרה אחרי 22 שנה של עבודתי בפנימיה. אני יודע שמאות ילדים התחנכו אצלנו, ויש לי פה מכתב שכותב לי המנהל החינוכי בבן-שמץ על כל המקרה הזה ואני גם עונה לו על זה. אם תרצו תוכלו לעיין בו. כעבור שבוע או שבועיים לאחר המקרה הופיעו אצלי כ-10 חניכים שלנו. הם שמעו את המקרה הזה ובאו לעודד אותי ואמרו לי: אל תיפול ברוחך. העדות הטובה ביותר זה אנחנו שהתחנכנו בבית-אפל וכמונו משפחה גדולה, והשתלבנו בחיי החברה לכל דבר. קרה מה שקרה, יש להצטער על זה, אבל אתה חייב להמשיך. אחרי 22 שנה שאתה עובד, אסור לך להזניח את העבודה הזאת כי יש אחרים מאזן די חיובי.

מ. ידיד:
מה שמפליא הוא, שמקבלים עובדים למוסדות כאלה ואין אפשרות לקבל עבורם תעודת יושר. כי אם אנחנו רואים מה שקורה כאן, לפי גליון ההרשעות שלו, זה לא מקרה ראשון שלו, היה לו עבר די עשיר מבחינת פשע. אני גם קראתי את כל הכתבות האלה וגם דובר משרד הסעד אומר: עד היום לא הצלחנו להשגיח אפשרות למרל השוהה יושר מי המשטרה שרוב שורד זה אי אחר

מ. ידיד:

אני מתפלא על זה. זה עובד ציבורי. אם לא היתה אפשרות לאיש משרד הסעד לקבל תעודת יושר, מדוע שר הסעד ושר המשטרה לא מצאו הסדר לכל הבעיות האלה?

אני סבור, שפה חייבים למצוא הסדר. אמנם זה מקרה ראשון, הלוואי וזה יהיה האחרון. אבל יש הרבה מוסדות ילדים ועובדים שם כל מיני אנשים. התופעה שהיחה ביוהניסבורג גורמת לחשוב, אולי יש צורך לעשות בדיקה יסודית על כל העובדים ויש לבדוק היטב מה הוא עברם, ואולי כך אפשר למצוא את החשובה לנושא.

השאלה שלי עכשו מופנית לנציג משען. האם רק חברי ההסתדרות מחקבלים למוסדות האלה?

אני מבין שאלה ילדי מצוקה. משרד הסעד משתתף בחלק והחלק השני מוטל על מוסדות משען. מה השתתפותם של עליה הנוער שקבלו על עצמם להיות פעילים בנושא של קליטת ילדים בעליה הנועה, האם יש להם קשר?

ה. זיידל:
אני רוצה להודות למר וינר על סקירתו המקיפה, ואני מציע לעסוק בדיון מקיף גם על בתי אבות ומוסדות הילדים. אבל, הדיון הוא דיון מיוחד המוקדש לנושא של פיקוח על מעונות, ומר יעקובי, מה שאמרת כאן, אמרת בכאב רב, שזה מקרה חריג, מקרה בודד. אבל, אנחנו רוצים לבחון את כל הנושא הזה מבחינת העתיד, למנוע מקרה דומה בעתיד, וכאן היו דין ודברים עם משרד הסעד שטען שהוא אינו יכול לבדוק ולבחון את כושרו ומהימנותו של המיועד לעבודה.

אני מוכרח לומר, באף מקום לא הוכחש שמאפרייל 1962 היו לו חוקים במשטרה על גניבות, פריצות, ריגול והסתננות. אלה לא דברים רגילים. נשאלת השאלה, האם אתה, מר יעקובי, יכול להסתפק בכך שהוא מביא לך תעודת מילואים, וזה יכול להיות מקרה במקום אחר, או שצריך לקבל החלטה לגבי הקריטריונים של קבלת אדם לעבודה? אני יודע, שבנקים לא מקבלים אדם לעבודה, אלא רק לאחר שבודקים את כתב ידו ושואלים עליו במשטרה. היום זה מקובל בהרבה מוסדות, ומפליא שדווקא במוסד חינוכי שחייב להיות רגיש פי כמה, אז אין קריטריונים קבועים!?

איך נוכל בעתיד למנוע מקרים

כאלה?

יש לי הערה אישית למר יעקובי. קראתי בעתונות את הודעתך ושם אמרת: הלוואי ויהיו לי עוד מדריכים כאלה. אילו הייתי במקומך, הייתי נזהר מלושר את זה. מדובר על מקרה חמור, על אדם שיש לו קופת שרצים מאחוריו והוא עשה מה שעשה בעת שנתן את שיעוריו ובעת שחינך את החלמידים.

היו"ר ח. גרוסמן:

הכוונה לא היתה כזאת. כוונתו היתה בעת שהוא עבד, הוא היה מסור לעבודה. לכן הוא אמר: הלוואי והיו לי כאלה, כאשר הוא לא ידע מה מסתתר מאחוריו.

י. בארי:

אני תומך תמיכה מלאה בהערותיו של חה"כ ידיד ואני גם מסכים עם מה שאמר חה"כ זיידל, ולמען האמת, לי כמעט אין טענות אל מר יעקובי ואל מר וינר. אני מאד מצטער, הם אינם משטרה, הם אינם משרד הסעד. להם אין סמכויות. לדעתי, 99% מן האחריות נופלת על משרד הסעד. גם בחינה קפדנית הטובה ביותר, אינה ערובה שמישהו לא יסתנן פנימה, וכיחוד טיפוס כזה. זה איש שטובל מסכיזופרניה, שמצד אחד יכול להיות מסור ולפתע פתאם קורה משהו. אנשים כאלה הם שחקנים וארטיסטים יוצא מגדר הרגיל. אלמלא היתה קופת שרצים מאחוריו, אני יכול להבין, אדם כזה

* בארי:

והשר להתקין חקנות ולקבוע כשירות של מדריכים, ושומעים שמדריכים מקבלים המלצה ע"י נהג אגד, בכל הכבוד, זה אינו נוהל, זה אינו חקן. בדרך כזאת אי-אפשר להמשיך. אילו משרד הסעד בעבר נתן באופן רציני את דעתו לנושא והיה נתקל בקושי לקבל מן המשטרה תעודה יושר, אז יש כתובת, יש לאן לפנות, ואם בעיה לא נפתרת, אז יש ועדת שירותים ואפשר לפנות אליה.

הדברים הללו לא נעשו, ומאחר שלא נעשו, אנחנו עדים לתופעה כזאת. אינני מאושר מן הנוהל והצורה שקיימת במשען בקשר לקבלת מדריכים. אם רוצים ללמד לקח מסויים לעתיד, אז ברבים צריכים להתבטא בהמלצות.

ל. דיציאן:

אני רוצה לומר לעצם העובדה, שמר וינר וגם מר יעקובי הודו שקרתה להם תאונה. זה דווקא מעיד שהם רואים שיש דבר שלא חלך בסדר, ועל העבר לא יכולים לדבר. אבל, אנחנו צריכים לדאוג לעתיד והעתיד ברור לי.

אני רוצה לשאול אותך, מר יעקובי, מחר תקבל מדריך, ואתה נמצא במצב של חוסר כח אדם. אחרי הנסיון המר, מה אתה מתכוונן באופן ממשי לעשות על מנת למנוע שמקרה כזה יקרה עוד פעם? ואני רוצה לשאול אותה שאלה את משרד הסעד, מכיוון שאנחנו הוזעקנו לטפל בעניין בגלל מה שקרה. לולא היה קורה, איש לא היה מחעניין. האדם הזה, אחרי תקופה קצרה של נסיון נתברר שהוא פושע בצורה כזאת או אחרת, ודווקא פשיעה בכוון זה, שהוא גנב, לא היה משאיר כלום ממה שדבר כזה משאיר על נפש הילד, ודווקא בנפשו של הילד צריך לטפל, כי אתם מקבלים ילדים שנפגעו. אני אומר, שלא שמעתי מאף אחד כאן, לא מנציגי משרד הסעד ולא ממר וינר ומר יעקובי, מה אתם מתעדיים לעשות בעתיד? ואנחנו רוצים במובן זה לבוא לעזרתכם. אבל, הבה, אתם האנשים שמטפלים ישירות בדברים האלה, תגידו לנו באיזה כוון להזעיק את מוסדות המדינה?

א. לנגרמן:

אני לא רוצה לחזור על דברים שאמרתי בפגישה לפני הקודמת. אני אומר, ככל שנסגור, חמיד יכול מישהו להסתנן ולמערכות יותר מבוקרות משלנו, אפילו למערכת הבטחון. מה שאנחנו יכולים לעשות, ועל זה דברתי בפעם הקודמת - זה מספר חדשים, לפי האירוע של בית-אפל, אנחנו עובדים על חקנות נוספות שהחוק הזה זקוק להם על מנת לסגור פרצות. אנחנו מקווים בזמן הקרוב להניח את התקנות לדיון כאן בוועדה, ואז נצטרך לחזור על סוגיות שונות שעלו כאן. יתכן שאנחנו נאמר: לגבי מדריכים ומורים, זה הכרחי לקבל תעודות יושר והכרחי לבדוק את עברם, ולגבי חצרן ועובד נקיון זה לא הכרחי.

ל. דיציאן:

היו מקרים של שרתים בבתי-ספר.

א. לנגרמן:

אנחנו נביא את התקנות לכאן ונדון בהן.

היו"ר ה. גרוסמן:

מתי זה יהיה?

א. לנגרמן:

אנחנו מקווים שזה יהיה לא מאוחר מחודשים. זה נוגע לכשירותם של מנהלים, לבעיות חקן אדם. באותה הזדמנות נרצה להוסיף עוד משהו לחוק על מנת לתת לו יותר תוקף.

הבעיה אינה השגת תעודת יושר מן המשטרה. אם נגיע למסקנה שקבוצות מסוימות של עובדים חייבות לעבור את הבדיקה השגרתי שיקימח במשרדי הממשלה, היינו שכל עובד חדש שמו מועבר למערכת ואנחנו מקבלים תשובה, הדבר אפשרי ועמד להעשות. אנחנו יכולים להגיע להסדרים עם המשטרה או כל גורם אחר, כאשר נדע במדוייק

א. לנ: 77:

גם זאת לא בעיה פשוטה, מתקבל אדם לעבודה בן 28, מדריך באחד המעונות הממשלתיים. מעבירים את פרטיו לקצין הבטחון, קצין הבטחון מחזיר בקזרה, ואז הדברים לא מפורטים אלא: תיק פלילי כך וכך, ואתה לא יודע מה זה. לאחר הקירה מתברר שאותו אדם, כאשר היה בן 12, בחילק פרחים וביצע שתי גניבות. במקרה זה אני מוכן לקבל אחריות ולהכריע: האיש בן 28, הרקורד שלו נקי. עשה מה שעשה בגיל 12. עשויים להיות מקרים מעטים, שבהם אנחנו נצטרך לתת את דעתנו מה תהיינה ההכרעות ומי דיך לקבל את ההכרעות, האם מנהל המעון יכריע לקבל את האיש, או שמא אנחנו ניתן לו כלים נוספים ונאמר, במקרה של עבירות פליליות הוא יצטרך להפנות את האיש למישהו אחר. על כל הדברים האלה ניתן אף הדעת כאשר נניח את הנושא לדיון.

הדבר השני שאני רוצה להעיר עליו, ואני לא בא להגן, לא על מר וינר ולא על מר יעקובי, ואני לא סבור שזה המקום לומר את שבחם בפניהם. מקצת שבחם אמרה היו"ר, ואני מסתפק בכך. אני רק סבור שמר יעקובי החסיר פלט אחד. גם במקרה חריג כזה, הרושם שהתקבל אצלי כאזרח הוא: מסתובב לו גבר במשך חודש ימים, עשה מעשים שלא ייעשו והמוסד לא היה ער לכך, איך זה יתכן? כפי שהבנתי אח"כ, העובדות לא היו כאלה, אלא ברגע שזה התגלה, פעלתם. אני חושב שנקטו כל האמצעים שצריכים להנקט. אבל, נצטרך לקחת בחשבון, שלא בכל מעון יש מנהל בעל נסיון כזה. יש מעונות פרטיים ששליטתנו שם מעטה ביותר. נצטרך להגדיר יפה את הדברים כאשר נניח את התקנות בפני חברי הכנסת.

אני רוצה לומר משהו בהזדמנות זאת בקשר למה שאמר מר וינר בענין עלות ילד במוסד. מעקרון, אני סבור שאם קבלנו על עצמנו לכסות עלות של 75%, אנחנו מוכרחים לעמוד בכך, ואם איננו עומדים בכך, יש לך, מר וינר, עילה טובה לפטרם עם המשרד. נכון הדבר שישנם נושאים, עד לשנת תשל"ו טרם מצאו את פתרונם המלא ואחד הנושאים היה נושא הביגוד, ואפילו היו ויכוחים ארוכים עם אגף התקציבים על ענף הביגוד. אני מקווה עד תשל"ו אנחנו נכסה את כל עלות הביגוד ההכרחי. אני לא אומר שזה ביגוד משופרא דשופרא, אבל ביגוד מתקבל על הדעת. אני מקווה שהענין הזה יוסה. לא ידוע לי על ההבטחה שניתנה לכם. אני אבדוק מדוע שר הסעד לא עמד בדברו.

אני רוצה להסביר בקשר לעובדים הסוציאליים. העובדת הסוציאלית עליה דובר, מר וינר, היא עובדת סוציאלית של האזור או הלשכה ממנה הגיע הילד אל המעון והיא ממשיכה לעמוד בקשר עם המעון לגבי אותם ילדים שהיא סדרה אותם.

הענין השני נוגע לעובד סוציאלי או פסיכולוג שעובד בתוך המעון. אנחנו מענו שכל מעון אשר יכול למצוא עובד סוציאלי לצורך הענין, אוטומטית מקבל את ההוצאות. ככל שלי ידוע, ההפסקה היא מפני שלא נמצא עובד למוסד. במידה ויימצא עובד מתאים, אין מניעה שיחקבל.

בקשר לפיקוח - אנחנו קבלנו את הפיקוח של משען על מוסדותיו. אני סבור, עד היום שמשען וצט ארגונים אחרים, ניתן לסמוך על כך שיש לו אדם טוב שראוי לפקח על עבודת המעונות. ברגע שיתברר שהארגון אינו עומד בזה, אנחנו נצטרך לעשות את זה בעצמנו.

מר וינר:

לו היה קורה מה שקרה, בלי קופת השרצים מאחרי, איני יודע מה הייתה עמדתה של השופטת. קראתי את פסק-הדין. איני יודע אם תינתה השופטת מזדעזעת כפי שהזדעזעה מן המקרה הזה. כי מה קרה פה? הבא התקבל לעבודה באוקטובר, והמקרה התגלה בחודש מרס. ז"א עד חודש מרס במשך מספר חדשים הוא התחבב על המוסד וגם על הילדים. אולם הוא ידע כנראה דווקא את החלק הזה להבליט בכדי לבצע את זממו, שולם זה התגלה מיד. בין ילדים

מר וינר:

מזימתו הרבה זמן לפני כן, זה היה מתגלה מיד. זה היה ענין של ימים ספורים.

בקשר לתעודת יושר - אנחנו לא יכולים לדרוש תעודת יושר. אנחנו לא מוסד ממשלתי. המשטרה לא תענה לנו. אני שואל שאלה, כל כך הרבה עונשים הוטלו עליו. איך אדם כזה הלך חופשי ויכול להמשיך במזימותיו בדרך זאת או אחרת? אם להאשים, לא צריך להאשים את מי שסבל, אלא זה שנחן לאיש הזה להמשיך להסב סבל לאחרים.

אנחנו מחפשים כל הזמן מדריכים. צריך שרוצה לעבוד לא יבוא לבגן יבנה לעבוד. הוא צריך להיות באמת חלוץ. לא אלינו מדריך שעבד קודם באחד ממוסדות הילדים, במקרה בניצנים. הוא מביא לנו תעודה שהוא התפטר מהעבודה מרצונו הטוב. אנחנו מחקשים עם המנהל בניצנים לשאול עליו. המנהל בניצנים משיב לי ואומר: אל תשאל אותי. שרוצים להפטר מאיזה עובד עונים תשובה כזאת. אני לא חושב שהאדם הזה לא הגון. אני חושב שהאדם התפטר מרצונו הטוב. אני אומר, זה עוד די הגון מצד המוסד שאמר: אל תשאל אותי. יש מוסדות שאומרים, מה שכתבנו זה נכון, לא ניתן פירוט.

לכן תדעו, כל עוד אנחנו לא נוכל לספק עובדים למוסדות, אנחנו נחוננים לשוק החופשי ולכל מיני תקלות. במקרה נתקלנו בתקלה חמורה מאד. כמה פעמים היינו צריכים לפטר אנשים בגלל סחיבות, ואתה לא יכול בכל הדרכים לסגור את כל החורים. למרות הכל, אם אנחנו מסכמים את החיוב במוסדות האלה והחומר שאנחנו קולטים במוסדות, אני יכול לומר לכם, שאנחנו מרוצים ממה שאנחנו עושים, כי אנחנו יודעים מה הצלנו.

ל. דיציאן: על זה לא היה ויכוח.

היו"ר ח. גרוסמן: אבל על זה לא מדברים.

מר וינר: לשאלתו של חה"כ ידיד - כל ילד שמצבו הסוציאלי מחייב להמצא במוסד, הוא מחקבל. הילד חשוב לנו. לא חשוב לנו אם ההורים חברים בהסדרות או לא.

ב"עלומים" נמצאים 30 ילד של עליית הנוער עכשו כנראה שאין לעליית הנוער מספר רב של ילדים, והילדים בעליית הנוער מוצאים את סידורם.

בקשר לילדים נפגעים - אין ספק ש-2-3 ילדים אלה נפגעו קשות וצריכים הרבה טיפול מחוץ לצלקות הקודמות. אולם אוכל לספר לכם, שילד אחד משני הילדים, הוריו נפרדו, הילד סודר על ידי לשכת הסעד בחל-אביב, כאשר האמא בתל-אביב והאבא במקום אחר. את עלבוננו של הילד תובע האבא ולא האמא. זאת אומרת, שיש ביניהם חכוכים ואני מתאר לי שלשכת הסעד בח"א לא סדרה את הילד לו האמא יכלה לחנך אותו. ברור, שבמקרים כאלה גם האבא מנצל את הענין לתבוע את זכויותיו ובעתונות נפחו את הענין הזה בצורה איומה וזה השפיע על עובדי המוסד. הם היו צריכים הרבה עידוד כדי לא לעזוב את העבודה.

אין ספק, שהפיקוח שלנו לא רק רצוף, אלא יום-יומי ושעה שעה בבעיות לא רק תקציביות וקיום המסגרת הארגונית, אלא בבעיות שמעסיקות את המנהלים והעובדים, ובמיוחד כאשר אנחנו יודעים שהמוסדות אינם משופעים בכוחות עבודה מעולים.

היו"ר ח. גרוסמן: הפיקוח של משרד הסעד מגיע למוסדות שלכם?

מר וינר:

הפיקוח הוא כפי שנאמר ע"י מר לנגרמן. נכון שבזמנו קבלנו עלינו את הפיקוח, כי הפיקוח של משרד הסעד לא חמיד התבטא דווקא בענייני חינוך. למשל, כאשר היה בא אלינו מפקח, הוא התעניין יתר על המידה בענייני כשרות.

אני רוצה לומר במאמר מוסגר -

החוק למעונות הקיים, הייתי אני בין אלה שיזמו את זה ואני זוכר שהופעתי בוועדה ואז ניר המנוח היה יו"ר הוועדה והבאתי את הדברים שבקשנו מאד: בניה, חאורה, אור אוויר וכמה בתי שימוש. מבחינה זאת אני יכול לאחל למדינת ישראל, הלוואי וכל המוסדות יהיו כאלה כפי שקיימים אצלנו.

ה. זיידל:

למה איך לכם עוד רשיון?

מר וינר:

כאשר היה חוק של מעונות, אנחנו טענו, ואני הזכרתי את המנוח ניר, שאנחנו לא מומד פרטי. לנג יש בעל-בית שנקרא ההסתדרות, ואנחנו לא זקוקים, כמו שלא זקוקה מועצת הפועלות לקבל רשיון למעון, כמו שעלית הנזער אינה נזקקת לכך.

ה. זיידל:

מועצת הפועלות כן, רק עלית הנוער לא.

מר וינר:

לכן בקשנו אז לתת לנו את אותו סטטוס של עלית הנוער. כאשר היה הדיון על קבלת רשיון בין ועד הפועל של ההסתדרות ובין משרד הסעד, סוכס שרשיונות מקבלים והפיקוח בידי מרכז משען. אנחנו מחדשים אותם, אלא מה, יש לפעמים תביעות שקשה לעמוד בהם. הדברים הנדרשים מאתנו הם ב-90% בקשר לתברואה, מכבי אש, נוחיות. זה קיים, אלא מה? אנחנו נזקקים באישור שהמרכז והמחוזות אינם מסכימים ואינם מסתפקים בזה. כך שהשאלה היא שאלה ביוורקרטית.

ה. זיידל:

אלה דברים שנדמה היום שזה מה בגן, ואם חס וחלילה יקרה משהו, אז

שוב יהיה דיון.

מר וינר:

אני מסיים את דברי ואומר כך: אני מבקש את יו"ר הוועדה וחברי הוועדה לבקר במוסדות שלנו, גם מוסדות הקשישים וגם מוסדות הילדים. תעמדו על הדברים במקום. לפני שבועיים היה סיור של ועדת הבקורת המרכזית שלנו. ואני רוצה לומר לכם, בדרך כלל לא מחלקים שבחים וכשמחלקים שבחים, זה נעים לשמוע.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני מודה לכם מאד. אתם לא זקוקים לשבחים נוספים. מה שקרה קרה.

אני חושבת שזאת בעיה צריך לחשוב עליה, כיצד לא להזקק בכל מקרה לחעודה יושר של המשטרה, אבל שתחיה צורה נאותה של בדיקה וקבלת עובדים.

א. לנגרמן:

הייתי מציע לקבל בינתיים את ההצעה הבאה: יש נוהל בכמה מקומות, שאדם אשר מבקש להתקבל לעבודה צריך לתת שלושה ממליצים. אני מודה, בהרבה מקרים הנוהל הוא על הניר, אבל, אולי נעשה כהוראת שעה ונאמר: לא יתקבל אדם לעבודה, אלא לאחר שמגיש שמות של שלושה ממליצים והמוסד יתקשר אתם.

היו"ר ח. גרוסמן:

אני חושבת שהעניין לא כל כך פשוט, אם יש למישהו תיק במשטרה מגיל 12

ובגלל זה הוא לא יכול להיות עובד טוב - זה אבסורד, אנחנו בעד שיקום וידוע שחלק מהמגויגים המעולים יצא דווקא מאלה שהיו נזקקים כאשר היו ילדים או נערים. הפקוח והבדיקה צריכים להיות יותר מהותיים ולא רק

היו"ר ח. גרוסמן:

פורמליים, ולכן אנחנו נתבע ממשרד הסעד להתקין תקנות, אבל אנחנו יודעים שהפקוח והבדיקה צריכים להיות, לאו דווקא פורמליים, אלא יותר מהותיים. ובענין ממליצים, חשוב לדעת מי הם הממליצים. הבדיקה צריכה להיות יותר תכנית, מהותית.

בענין מחנכים, זה קשה להגדיר. יש דברים משמעותיים ויש דברים לא משמעותיים בעצוב דמותו ואופיו של אדם. לכן, לא יכולה להיות פורמולה. יחד עם זאת, זה קשור ויש מקום לבדיקה משטרתית, ותהיה אפשרות דרך המשרד לקבל את הבדיקה המשטרתית. אני חושבת שבכונן זה יהיה סיכום הוועדה.

אנחנו מקבלים את ההזמנה לבקר אצלכם, ועדת הבקורת של ההסדרות אשר בקרה אצלכם מטרה דווקא על בית-אפל, שזה מוסד למצפח, כך נאמר לי. בוודאי מה שקרה, זה מקרה מצער, זה יכול לקרות, זה לא צריך לקרות.

אני מודה לכם מאד. אנחנו נעביר אליכם את סיכום הוועדה. בקשר לסיור, תבואו בדברים עם המזכיר הוועדה.

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00